

Årsrapport 2017

**SPAREBANKEN SØR
BOLIGKREDITT AS**

Innhold

3	Styrets beretning
6	Resultatregnskap
7	Utvidet resultatregnskap
8	Balanse
9	Kontantstrømoppstilling
10	Egenkapitaloppstilling
11	Noter
34	Erklæring fra styret og daglig leder
35	Revisjonsberetning

Styrets beretning

VIRKSOMHET

Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør, og selskapets virksomhet drives fra Kristiansand. Selskapet har konsesjon fra Finanstilsynet som kredittforetak med rett til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Sparebanken Sør Boligkreditt AS er en del av Sparebanken Sør sin langsiktige finansieringsstrategi. Samtlige aksjer eies av Sparebanken Sør og regnskapet er konsolidert inn i konsernregnskapet til Sparebanken Sør. Virksomheten i Sparebanken Sør Boligkreditt AS er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. Det er oppnevnt egen gransker for boligkredittforetaket, som ivaretar kvartalsvis analyse av selskapets sikkerhetsmasse.

Sikkerhetsmassen består av pantesikrede boliglån og rentebærende verdipapirer. Alle boliglån er innvilget av Sparebanken Sør og overtatt av Sparebanken Sør Boligkreditt AS. De pantesikrede lånene oppfyller de krav som selskapet stiller for lån som kan inngå i selskapets sikkerhetsmasse. Et hovedkrav er at utestående lånesaldo på hvert enkelt lån som overtas av selskapet, ikke skal overstige 75 % av panteobjektets markedsverdi på overtakelsestidspunktet.

Ved utgangen av 2017 hadde selskapet overtatt en boliglånsportefølje på kr 30 974 mill. kroner fra Sparebanken Sør, hvorav 30 880 mill. kroner inngikk i selskapets kvalifiserte sikkerhetsmasse. Sparebanken Sør Boligkreditt AS hadde utstedt obligasjoner med fortrinnsrett for 26 495 mill. kroner.

Selskapet har etablert et EMTCN (European Medium Term Covered Note) program som gir selskapet muligheten til å diversifisere finansieringen ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett utenfor det norske obligasjonsmarkedet. I 2017 ble det utstedt 500 mill. Euro som covered bond under programmet.

RESULTAT- OG BALANSEUTVIKLING

Regnskapet for 2017 i Sparebanken Sør Boligkreditt AS viste et resultat etter skatt på 185,8 mill. kroner, mot 187,8 mill. kroner i 2016.

Selskapet hadde netto renteinntekter på 360,3 mill. kroner, mot 328,4 mill. kroner i 2016. Økningen skyldes hovedsakelig økt utlånsvolum i perioden.

Netto inntekter fra finansielle instrumenter bidro negativt med 47,5 mill. kroner i 2017, mot et negativt bidrag på 14,7 mill. kroner i 2016. Av negativ resultateffekt i 2017 skyldes 31,1 mill. verdiendringer på basisswapper.

Basisswapper er derivatkontrakter som er inngått i forbindelse med langsiktig finansiering i internasjonale kapitalmarkeder, hvor valutaen konverteres til norske kroner. Dette er sikringsinstrumenter, og sett over instrumentenes løpetid er markedsverdiendringene lik null, forutsatt at obligasjonen holdes til forfall.

Driftskostnadene utgjorde 60,2 mill. kroner i 2017, mot 58,4 mill. kroner i 2016.

Samlede eiendeler pr. 31.12.2017 utgjorde 32 332 mill. kroner, hvorav netto utlån til kunder beløp seg til 30 968 mill. kroner. På samme tidspunkt i 2016 var tilsvarende tall henholdsvis 29 207 mill. kroner og 28 125 mill. kroner.

Utlånsporteføljen var pr. 31.12.2017 finansiert ved emisjon av obligasjoner på 26 495 mill. kroner, samt ved egenkapital og kassekreditt fra Sparebanken Sør. Selskapet hadde pr. 31.12.2017 innbetalt kapital på til sammen 1 025 mill. kroner, herav aksjekapital på 525 mill. kroner og overkurs på 500 mill. kroner.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har en kassekreditt på 4 000 mill. kroner i Sparebanken Sør, som pr. 31.12.2017 var trukket opp med 3 360 mill. kroner.

I samsvar med norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede.

SOLIDITET

Ansvarlig kapital i selskapet utgjorde 2 376,7 mill. kroner ved utgangen av 2017. Dette tilsvarte en kapitaldekning, kjernekapitaldekning og ren kjernekapitaldekning på 17,4 %, mens det myndighetspålagte minimumskrav er på h.h.v. 15,5 % og 12,0 %. Kapitaldekningen er beregnet utfra standardmetoden i Basel II - regelverket. Styret vurderer selskapets soliditet og risikobærende evne til å være meget god.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Sparebanken Sør Boligkreditt AS sine prinsipper for eierstyring og selskapsledelse, bygger på norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse utarbeidet av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

Foretaket tilpasser seg nevnte rammeverk, og Sparebanken Sør Boligkreditts prinsipper og policy skal sikre at virksomhetsstyringen er i tråd med allmenne og anerkjente oppfatninger og standarder, samt i samsvar med lover og forskrifter.

Hensikten er å klargjøre rollefordelingen mellom selskapets styrende organer og daglig ledelse, utover det som følger av lovgivningen. Videre skal virksomhetsstyringen sikre et godt samspill mellom de ulike interessenter som aksjonærer, långivere, kunder, ansatte, styringsorganer, ledelse og samfunnet for øvrig. Prinsippene for foretaksstyring er konkretisert i ulike styringsdokumenter for Sparebanken Sør Boligkreditt AS sin virksomhet. Dette omfatter blant annet selskapets vedtekter, strategier og rammeverk for styring og kontroll. Det er styrets oppfatning at Sparebanken Sør Boligkreditts virksomhetsstyring er tilfredsstillende og i overensstemmelse med gjeldende prinsipper og policy.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS sin formålsparagraf følger av selskapets vedtekter. Selskapets formål er å erverve bolighypoteklån og å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Virksomheten skal drives med tilfredsstillende lønnsomhet og lav risiko. Selskapet eies 100 prosent av Sparebanken Sør. Selskapets forretningsstrategi danner grunnlaget for Sparebanken Sør Boligkreditt AS sin økonomiske avkastning, vekst og utvikling.

Styret i Sparebanken Sør Boligkreditt AS har utarbeidet en årsplan for sitt arbeid og foretar løpende en vurdering av selskapets strategiske forretningsgrunnlag. Det er avholdt 7 styremøter i 2017. Oppfølging av drift, risiko- og kapitalstyring, og overvåking av markeder og rammebetingelser har vært styrets fokusområder. Foretakets risikostrategi er vedtatt av styret, og styret foretar en gjennomgang av foretakets risikostyring og internkontroll. Identifiserte risikoområder og eventuelle vesentlige kontrollavvik rapporteres jevnlig.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har inngått driftsavtaler med Sparebanken Sør. Avtalene omfatter blant annet kapitalstyring, risikostyring, intern revisjon, finansiell rapportering, økonomistyring og internkontroll. Inkludert i dette er kvartalsvis finansiell rapportering og det er utarbeidet en fast mal for rapportering som skal sikre fullstendighet i rapporteringsgrunnlaget og konsistent prinsippbruk. Selskapets ledelse foretar, i tillegg til gjennomgang av regnskapene og risikorapportering, løpende driftsrapportering i forhold til selskapets målsettinger med orientering til styret på hvert styremøte.

Foretakets etiske retningslinjer følger overordnet policy vedtatt for konsernet og omfatter varslingsplikt ved kritikkverdige forhold, herunder brudd på interne retningslinjer, lover og forskrifter. Store foretak skal gi informasjon om sin håndtering av samfunnsansvar, jfr. RL §3-3c. Morbanken Sparebanken Sør avgir slik redegjørelse for konsernet som også dekker datterselskapene. Det vises til morbankens årsrapport for ytterligere informasjon.

Som heleid datterselskap av Sparebanken Sør er Sparebanken Sør Boligkreditt AS unntatt fra å ha eget revisjonsutvalg. Compliancefunksjon ivaretas gjennom selskapets leveranseavtale med Sparebanken Sørs avdeling for risikostyring. Foretaket har en uavhengig ekstern revisor (PWC) og intern revisjon (Sparebanken Sør). PWC er oppnevnt som gransker av Finanstilsynet. Virksomheten i Sparebanken Sør Boligkreditt er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. Styret og administrasjonen tilstreber en åpen og konstruktiv dialog med Finanstilsynet.

RISIKOFORHOLD

Med konsesjon som kredittforetak er Sparebanken Sør Boligkreditt AS underlagt en rekke lover, forskrifter og anbefalinger. Selskapet formåler å finansiere utlånsvirksomhet gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett med god rating. Dette innebærer at Sparebanken Sør Boligkreditt AS tilstreber at alle risikoforhold holdes på et lavt nivå. Foretaket har etablert styrevedtatte retningslinjer og rammer for styring og kontroll av ulike risikoområder, som ivaretar krav fra myndigheter, ratingbyrå og investorer. Selskapet legger vekt på å identifisere, måle og styre risikoelementene på en måte som gjør at selskapet har høy tillit i markedet og oppnår høy rating på sine obligasjoner.

I selskapets kredittstrategi og kredittpolitikk er det fastsatt rammer for krav som skal stilles til låntakere og sikkerhet for lån som kan overtas av selskapet. Styret vurderer at samlet kvalitet på låneporteføljen er meget god, og at kredittrisikoen er lav.

I henhold til styrevedtatte krav er det i 2017 gjennomført stresstesting av verdien i sikkerhetsmassen ved simulering av et kraftig boligprisfall. Styret mener at resultatet av stresstestene er tilfredsstillende.

Selskapets utlån til kunder er i norske kroner til flytende rente, med seks ukers varslingsfrist ved rentejustering.

Utlånene er finansiert ved utstedelse av obligasjoner i norske kroner og Euro, og er foretatt til flytende og fast rente.

Gjeld i valuta er swappet til norske kroner, og gjeld opptatt til fast rente er swappet til flytende rente. All gjeld i utenlandsk valuta og gjeld til fast rente føres etter reglene om sikringsbokføring.

Styret vurderer den samlede markedsrisikoen til å være lav.

Selskapet legger ut obligasjoner med ensidig rett til å forlenge løpetiden med inntil 12 måneder. For øvrig består finansieringen av egenkapital og kassekreditt fra Sparebanken Sør. I tillegg har selskapet en revolverende trekkrettighet i Sparebanken Sør, som kan benyttes til å dekke likviditetsforfall på utstedte obligasjoner som eventuelt ikke blir refinansiert i markedet. Styret vurderer at selskapets likviditetsrisiko er lav.

Selskapet oppfylte likviditetskravene (Liquidity Coverage Ratio - LCR) som er innført for europeiske banker og finansieringsforetak med god margin pr. 31.12.2017. Kravet til LCR var 80% i 2017 og 100% fra 31.12.2017.

Det er inngått en avtale (Management Service Agreement) med Sparebanken Sør som omfatter alle nødvendige tjenesteleveranser for selskapets drift, og styret vurderer at selskapets operasjonelle risiko er lav.

ANSATTE OG ARBEIDSMILJØ

Selskapet hadde ingen ansatte pr. 31.12.2017 og det er ingen relevante kommentarer i forhold til det interne arbeidsmiljø. Styret består av fire personer, hvorav en er kvinne.

RATING

Obligasjoner med fortrinnsrett som er utstedt av Sparebanken Sør Boligkreditt AS, har Aaa rating fra Moody's.

SAMFUNNSANSVAR

Selskapet legger til grunn at arbeidet med samfunnsansvar finner sted i nært samarbeid med og etter de samme retningslinjer som i Sparebanken Sør. Selskapet driver ikke virksomhet som forurensar det ytre miljø.

FREMTIDSUTSIKTER

Styret anser fremtidsutsiktene for selskapets virksomhet til å være gode. Sparebanken Sør Boligkreditt AS tar sikte på å erverve ytterligere lån fra Sparebanken Sør fremover, og det er selskapets intensjon å kunne utstede nye åpne obligasjonslån med fortrinnsrett i pantsikrede boliglån, rettet mot investorer i inn- eller utland.

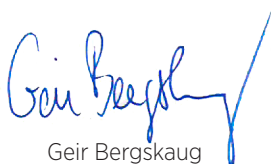
Basert på selskapets risikoprofil forventes det at tapskostnadene i 2018 forblir lave.

DISPONERINGER

Årsresultat etter skatt for 2017 utgjorde kr 185,8 mill. kroner. Styret foreslår at beløpet i sin helhet overføres til annen egenkapital.

Kristiansand, 26. februar 2018

Styret for Sparebanken Sør Boligkreditt AS

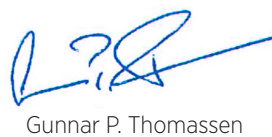
Geir Bergskaug

Styreleder

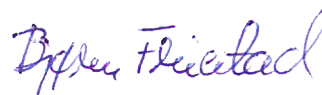
Seunn Smith-Tønnessen

Styremedlem

Gunnar P. Thomassen

Styremedlem

Bjørn Friestad

Styremedlem

Marianne Lofthus

Daglig leder

Resultatregnskap

TUSEN KRONER	Noter	2017	2016
Renteinntekter	11,21	787 419	765 408
Rentekostnader	11,21	427 148	437 057
Netto renteinntekter	2	360 271	328 351
Provisjonsinntekter		149	160
Provisjonskostnader		5 000	5 000
Netto provisjonsinntekter		-4 851	-4 840
Netto verdiendringer fra finansielle instrumenter	12	-47 484	-14 726
Personalkostnader		54	44
Avskrivninger på immaterielle eiendeler		-	-
Andre driftskostnader	13	60 127	58 310
Sum kostnader		60 180	58 354
Resultat før tap		247 756	250 431
Tap på utlån	5,8	-	-
Resultat før skattekostnad		247 756	250 431
Skattekostnad	14	61 939	62 604
Resultat for perioden		185 817	187 828

Note 1 til 26 er en integrert del av konsernregnskapet.

Utvidet resultatregnskap

TUSEN KRONER	2017	2016
Resultat for perioden	185 817	187 828
Andre inntekter og kostnader	-	-
Sum totalresultat for perioden	185 817	187 828

Balanse

TUSEN KRONER	Noter	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	15,16,21	152 957	54 254
Netto utlån til kunder	5,6,7,8,15,16	30 967 963	28 125 467
Obligasjoner og sertifikater	15,16,17	808 817	857 661
Finansielle derivater	15,16,18	368 812	151 191
Eiendeler ved utsatt skatt	14	14 920	8 693
Andre eiendeler		18 097	10 079
SUM EIENDELER		32 331 567	29 207 346
GJELD OG EGENKAPITAL			
Gjeld til kredittinstitusjoner	15,21	3 360 846	2 055 682
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10,15,19	26 495 406	24 633 278
Finansielle derivater	15,16,18	22 975	249 503
Betalbar skatt	14	68 166	70 937
Annen gjeld		7 444	7 033
Sum gjeld		29 954 837	27 016 433
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital	4	1 025 000	1 025 000
Opptjent egenkapital	4	1 351 730	1 165 913
Sum egenkapital		2 376 730	2 190 913
SUM GjELD OG EGENKAPITAL		32 331 567	29 207 346

Note 1 - 26 er en integrert del av konsernregnskapet.

Kristiansand, 26. februar 2018

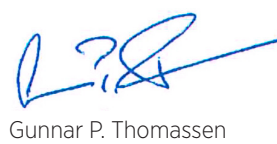
Styret for Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Geir Bergskaug

Styreleder

Seunn Smith-Tønnessen

Styremedlem

Gunnar P. Thomassen

Styremedlem

Bjørn Friestad

Styremedlem

Marianne Lofthus

Daglig leder

Kontantstrømoppstilling

TUSEN KRONER	2017	2016
Renteinnbetalinger	783 006	762 375
Renteutbetalinger	-409 601	-405 207
Driftsutbetalinger	-64 567	-62 871
Endring utlån til kunder	-2 838 082	-2 437 937
Utbetaling av skatt	-82 776	-94 416
Netto kontantstrøm fra driften	-2 612 020	-2 238 056
Endring obligasjoner og sertifikater	48 844	-757 393
Endring andre eiendeler	72 431	-10 066
Endring innlån fra kredittinstitusjoner	1 304 427	194 990
Endring øvrig gjeld	411	323
Netto kontantstrøm fra løpende finansiell virksomhet	1 426 113	-572 146
Innbetalt aksjekapital	-	-
Innbetalinger obligasjonsgjeld	6 201 315	9 255 500
Utbetalinger obligasjonsgjeld	-4 916 706	-6 441 125
Netto kontantstrøm fra langsiktig finansieringsvirksomhet	1 284 610	2 814 375
Netto endring likvider	98 702	4 173
Likviditetsbeholdning 01.01	54 254	50 081
Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	152 957	54 254

Egenkapitaloppstilling

TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum
Balanse 31.12.2015	525 000	500 000	978 085	2 003 085
Resultat 2016	0	0	187 828	187 828
Balanse 31.12.2016	525 000	500 000	1 165 913	2 190 913
Resultat 2017	0	0	185 817	185 817
Balanse 31.12.2017	525 000	500 000	1 351 730	2 376 730

NOTE 1 – REGNSKAPSPRINSIPPER

1. GENERELL INFORMASJON

Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør og har forretningskontor i Kristiansand. Selskapet har konsesjon som kredittforetak med mulighet til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har som hovedformål å yte og erverve utlån med pant i bolig innenfor 75 % av boligens verdi, og utstede obligasjoner med fortrinnsrett mot nasjonale og internasjonale investorer.

Alle beløp i regnskapet er oppgitt i tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt. Selskapets regnskap presenteres i norske kroner (NOK) som er den funksjonelle valuta.

Regnskapet for 2017 ble avlagt av styret 26. februar 2018, og skal endelig godkjennes av generalforsamlingen 22. mars 2018. Generalforsamlingen er selskapets øverste organ.

2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Selskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som er vedtatt av EU, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven.

Målegrunnlaget for regnskapet er historisk kost med unntak av de finansielle eiendeler og forpliktelser, herunder derivater, som vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultat.

3. INNTEKTSFØRING

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente, og amortiseres dermed over forventet løpetid.

Gebyrer, som er en direkte betaling for utførte tjenester, tas til inntekt når tjenesten er levert. Direkte henførbare transaksjonskostnader knyttet til finansielle instrumenter som måles til amortisert kost, amortiseres over instrumentets forventede levetid.

4. FINANSIELLE INSTRUMENTER

4.1 Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres når kredittforetaket blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. En finansiell eiendel fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller selskapet overfører den finansielle eiendelen på en slik måte at risiko- og fortjenestepotensialet ved den finansielle eiendelen i det alt vesentlige blir overført. En finansiell forpliktelse fraregnes når den finansielle forpliktelsen er oppfylt, kansellert eller utløpt.

4.2 Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen kun når konsernet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

4.3 Klassifisering

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier ved førstegangs innregning.

- Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter
- Finansielle instrumenter frivillig kategorisert til virkelig verdi med verdiendringer over resultat
- Utlån og fordringer til amortisert kost
- Andre forpliktelser til amortisert kost

4.3.1 Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter

Finansielle derivater skal vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultat. Sparebanken Sør Boligkreditt AS har tatt i bruk rente- og valutaswapper. Finansielle derivater vil bli balanseført til virkelig verdi og verdiendringer vil føres over resultat. Ved beregning av virkelig verdi legges markedets på enhver tid aktuelle rentekurve til grunn. Kategorien omfatter rente- og valutaswapper som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdi sikring av obligasjoner, utstedt med fast rente og i utenlandsk valuta.

4.3.2 Finansielle instrumenter frivillig kategorisert til virkelig verdi med verdiendringer over resultat

Finansielle instrumenter som inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi er valgt innregnet til virkelig verdi. For Sparebanken Sør Boligkreditt AS gjelder det obligasjoner og sertifikater som er eiendeler.

4.3.3 Utlån og fordringer til amortisert kost

Kategorien omfatter utlån og fordringer som måles til amortisert kost.

4.3.4 Andre forpliktelser til amortisert kost

Kategorien omfatter lån og forpliktelser som måles til amortisert kost.

4.4 Måling ved førstegangs innregning

Alle finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen til virkelig verdi. For instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, tillegges transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.

4.5 Etterfølgende måling

4.5.1 Måling til virkelig verdi

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

4.5.1.1 Måling av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

For finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettelsesmetode. Verdsettelsesteknikker baserer seg på nylig inngåtte transaksjoner mellom uavhengige parter, ved å referere til instrumenter med tilnærmet samme innhold eller ved diskontering av kontantstrømmer. Verdsettelse baserer seg så langt som mulig på eksternt observerte parameterverdier.

Ved beregning av virkelig verdi på inngåtte renteswapper, legges markedets til enhver tid aktuelle interbank rentekurve til grunn.

4.5.2 Måling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, måles til amortisert kost. Inntektene beregnes da etter instrumentets effektive rente.

Amortisert kost er definert som balanseført verdi ved første gangs balanseføring, med fradrag for mottatte / betalte renter og avdrag, med tillegg av påløpte effektive renter, justert for netto nedskrivning og netto bokført effekt av eventuell verdisikring

Effektiv rentesmetode er en metode som beregner amortisert kost og som periodiserer renteinntekter/kostnader til relevant periode. Renteinntekter inntektsføres etter effektiv rentesmetode. Den effektive rentesatsen er den renten som neddiskonterer lånets kontantstrømmer over forventet løpetid til lånets amortiserte kost på etableringstidspunktet. Det innebærer at en eventuell forskjell mellom lånets opprinnelige balanseførte verdi og påløpte verdi blir periodisert over lånets forventede løpetid.

4.5.3 Nedskrivning av finansielle eiendeler

Tap på utlån beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med effektiv rente. Bruk av effektiv rentes metode innebærer at det foretas regnskapsføring av renteinntekter på engasjement som er nedskrevet. For slike lån inntektsføres internrenten på etableringstidspunktet korrigeret for renteendringer frem til tidspunktet for nedskrivning. Det inntektsføres renter basert på lånets nedskrevne verdi.

I resultatregnskapet består posten tap på utlån av konstaterte tap, endringer i nedskrivninger på lån, samt inngang på tidligere konstaterte tap. Tap på utlån er basert på en vurdering av selskapets utlånsportefølje i henhold til IAS 39. Misligholdte og tapsutsatte engasjementer følges opp med løpende vurderinger.

4.5.3.1 Verdireduksjon på utlån og individuelle tapsnedskrivninger

Nedskrivning for tap foretas etter IAS 39 når det foreligger objektive indikasjoner for at et utlån har verdifall som følge av svekket kredittverdighet. En nedskrivning blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet. Alle utlån som anses som vesentlige blir vurdert for å se om det foreligger objektive indikasjoner på svekket kredittverdighet, og den objektive indikasjonen med stor sannsynlighet vil medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Objektive indikasjoner vil kunne være mislighold, konkurser, gjeldsordning, illikviditet eller andre vesentlige finansielle problemer.

4.5.3.2 Gruppenedskrivninger

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle nedskrivninger inngår i gruppenedskrivninger. Utlånene inndeles i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper mht. betjeningsevne. Gruppenedskrivninger beregnes på undergrupper av utlån der det foreligger objektive hendelser som viser at den fremtidige kontantstrøm for betjening av engasjementene er svekket. Gruppenedskrivninger foretas for å dekke forventede kreditttap forårsaket av inntrufne hendelser og skal ta høyde for tap som ligger i porteføljen på måletidspunktet, men som ennå ikke er identifisert på enkeltengasjementsnivå. Objektive hendelser vil kunne være negativ utvikling i risikoklassifisering eller negativ utvikling i sikkerhetsverdier.

4.5.3.3 Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelige, bokføres disse som konstaterte tap. Noen konstaterte tap vil være dekket gjennom tidligere foretatte individuelle tapsnedskrivninger, og konstateringen vil da føres mot tidligere avsetning. Konstaterte tap uten dekning i individuell tapsnedskrivning, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsnedskrivninger, resultatføres.

4.6 Presentasjon i balanse og resultatregnskap

4.6.1 Utlån

Utlån balanseføres enten som utlån og fordringer på kredittinstitusjon eller utlån og fordringer på kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter. Verdiendringer som skyldes nedskrivninger føres i resultatet under tap på utlån.

4.6.2 Obligasjoner og sertifikater

I balanseposten inngår konsernets sertifikat og obligasjonsbeholdning. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

4.6.3 Finansielle derivater (eiendeler og gjeld)

I balansepostene inngår finansielle derivater. Verdiendringer knyttet til derivatene føres i resultatregnskapet under netto verdiendringer på finansielle instrumenter.

4.6.4 Gjeld til kredittinstitusjoner

I balanseposten inngår forpliktelser til kredittinstitusjoner. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

4.6.5 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

I balanseposten inngår utstedt verdipapirgjeld. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

5. SIKRINGSBOKFØRING

Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter sikringsbokføring når det gjelder selskapets funding til fastrentevilkår, samt funding i utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisiko og valutarisiko i obligasjonene.

Kriterier for å klassifisere et derivat som et sikringsinstrument er:

- Sikringen er forventet å være svært effektiv ved at den motvirker endringer i virkelig verdi til obligasjonen som utstedes.
- Sikringseffektiviteten må være forventet å være effektiv innenfor intervallet 80 % til 125 %.
- Effektiviteten til sikringen kan måles pålitelig.
- Det er etablert tilfredsstillende dokumentasjon ved inngåelse av sikringen som blant annet viser at sikringen er effektiv og forventes å være effektiv hele løpetiden.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter virkelig verdisikring. Sikringen måles og dokumenteres hvert kvartal for å påse at sikringen er effektiv. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen, benyttes dollar-offset metode.

Når sikringen er etablert og effektiv, vil rente- og valutaswapper balanseføres til virkelig verdi og resultatføres under «netto verdiendringer fra finansielle instrumenter».

Sikringsobjektet balanseføres til amortisert kost. Endring i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen regnskapsføres som et tillegg eller fradrag i balanseført verdi av obligasjonsgjelden og resultatføres under «netto verdiendringer fra finansielle instrumenter».

Dersom det skulle inntreffe forhold som gjør at sikringen opphører, vil selskapet amortisere verdiendringen knyttet til sikringsobjektet over gjenværende løpetid. Tilhørende sikringsinstrument vil fortsatt være pliktig å bli regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

6. REGNSKAPSFØRING AV VALUTAKURSEFFEKTER

Inntekter og kostnader i valuta er omregnet til norske kroner etter kursene på transaksjonstidspunktet.

Balanseposter i valuta er sikret ved gjennomføring av sikringshandler. Gjeld i fremmed valuta er omregnet til norske kroner etter kredittforetakets midtkurser på balansedagen. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto verdiendringer fra andre finansielle instrumenter.

All valutaeksponering til selskapet er knyttet til finansiering og er sikret fullt ut ved valutaswapper.

7. VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes forventede økonomiske levetid. Det foretas årlig en revurdering av resterende levetid og restverdier for hvert driftsmiddel.

Ved hvert rapporteringstidspunkt blir det vurdert om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det er verdifall på en eiendel, beregnes eiendelens gjenvinnbare beløp. Eiendelen nedskrives umiddelbart til laveste verdi av bokført og gjenvinnbart beløp. Grunnlaget for tidligere nedskrivninger vurderes samtidig.

8. INNTEKTSSKATT

Skatt periodiseres som en kostnad uavhengig av betalingstidspunktet. Skattekostnaden reflekterer således årets og fremtidig betalbar skatt som følge av årets aktivitet. Skatt som ventes utlignet på årets resultat inngår i årets skattekostnad og benevnes betalbar skatt. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre.

Eventuell netto utsatt skattefordel føres opp som en eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende forskjellene vil kunne realiseres.

9. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Kontanter og kontantekvivalenter er definert som utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner.

10. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har tatt i bruk følgende standarder med effekt fra 1. januar 2017.

Endringer i IAS 7.

Det skal gis opplysninger som gjør det mulig for brukere av regnskapet å vurdere endringer i forpliktelser som oppstår som følge av finansieringsaktiviteter, inkludert endringer både som følge av kontantstrømmer og endringer som ikke har kontanteffekt, se note 19.

11. VEDTATTE, IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

Følgende nye standarder og fortolkninger til eksisterende standarder er offentliggjort og vil være obligatoriske for selskaps- og konsernregnskap i fremtidige regnskapsperioder, men uten at ledelsen har valgt tidlig anvendelse:

IFRS 9 Finansielle instrumenter

I juli 2014 publiserte IASB det siste delprosjektet i IFRS 9 og standarden er nå ferdigstilt. IFRS 9 innebærer endringer knyttet til klassifisering og måling, sikringsbokføring og nedskrivning. IFRS 9 vil erstatte dagens standard, IAS 39 Finansielle instrumenter - innregning og måling fra og med 1. januar 2018. De delene av IAS 39 som ikke er endret som ledd i dette prosjektet, er overført og tatt inn i IFRS 9.

Standarden ble vedtatt i EU-kommisjonen den 22. november 2016 og i norsk rett 18. desember 2017.

I note 25 fremgår en mer utfyllende redegjørelse om prinsipper, vurderinger og effekter mht. implementering av IFRS 9 fra 1. januar 2018.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

IASB og FASB har gitt ut en ny, felles standard for inntektsføring, IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers. Standarden erstatter alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Kjerneprinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes for å reflektere overføringen av avtalte varer eller tjenester til kunder, og da til et beløp som gjenspeiler vederlaget selskapet forventer å ha rett til i bytte for disse varene eller tjenestene. Standarden gjelder med noen få unntak, alle inntektsbringende kontrakter med kunder og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler (f. eks. salg av eiendom, anlegg og utstyr). Konsernet vurderer også klargjøringene i IFRS 15 utgitt av IASB i april 2016 og vil følge opp eventuelle ytterligere endringer til standarden.

IFRS 15 skal implementeres enten ved bruk av full retrospektiv eller modifisert retrospektiv metode. Standarden har regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2018.

Det er i 2017 foretatt vurdering av effektene av IFRS 15. Det ser ut til at implementeringen av ny standard ikke vil ha vesentlig effekt i resultatregnskapet som følger av stor grad av finansielle eiendeler i balanse og resultat.

I tillegg til ovennevnte nye standarder og fortolkninger er det også endringer i andre standarder som vil kunne påvirke fremtidige rapportering. Effekten av endringene i disse standardene er vurdert å ha liten betydning for selskapets regnskap.

NOTE 2 – SKJØNNMESSIGE VURDERINGER, ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Utarbeidelse av regnskaper medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnmessige vurderinger. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnmessige estimater, har høy grad av kompleksitet. Forutsetninger og estimater som er vesentlige for selskapsregnskapet er presentert under.

GENERELT

Ved anvendelse av regnskapsprinsippene har selskapets ledelse på enkelte områder utøvd skjønn og lagt til grunn antagelser om fremtidige hendelser som grunnlag for regnskapsføringen. Det vil naturlig nok være en iboende usikkerhet knyttet til regnskapsposter som bygger på bruk av skjønn og forutsetninger om fremtidige hendelser. Ved utøvelse av skjønn og fastsettelse av forutsetninger om fremtidige hendelser vil ledelsen se hen til tilgjengelig informasjon på balansedagen, historisk erfaring med lignende vurderinger, samt markedets og tredjeparters vurdering av de aktuelle forholdene. Selv om ledelsen legger til grunn sitt beste skjønn og bygger på de beste estimater som er tilgjengelig, må det påregnes at faktiske utfall i enkelte tilfeller kan avvike vesentlig fra det som legges til grunn for regnskapsføringen. Estimater, antakelser og forutsetninger som representerer en risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsår, drøftes nedenfor.

NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN

Vurdering av individuelle- og gruppemessige nedskrivninger vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilken relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. Risikoen knyttet til den type utlån selskapet har, anses begrenset som følge av at sikkerhetsobjektene er privat boligeiendom.

NOTE 3 – RISIKOSTYRING

Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal være et fundinginstrument for Sparebanken Sør slik at konsernet kan maksimere sin langsiktige verdiskaping. Det er en forutsetning at risiko er undergitt en aktiv og tilfredsstillende styring.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal nyttiggjøre seg boliglånsporteføljer av høy kvalitet for å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett. En del av konsernet Sparebanken Sørs forretningsstrategi er å holde en lav til moderat risikoprofil i all virksomhet. Risikostyring er et sentralt område i så vel daglig drift som i styrets løpende arbeid. Det vises forøvrig til konsernets Pilar 3 dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

ORGANISERING

Styret

Styret har det overordnede ansvar for kredittforetakets totale risikostyring, og skal påse at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter risikostrategier, rammeverk for risikoappetitt, risikoprofil og risikotoleranse. Styret fastsetter også strategi og retningslinjer for kapitalplan og sammensetning av kapitalen.

Selskapets ledelse

Administrasjon og daglig ledelse av Sparebanken Sør Boligkreditt AS er basert på en tjenesteavtale (Management Service Agreement) mellom selskapet og morselskapet Sparebanken Sør.

Dagligleder har det overordnede ansvar for at kredittforetakets kredittstrategi og kredittpolitikk implementeres innenfor overordnede fullmakter og retningslinjer vedtatt av styret.

Ansvar for gjennomføring av den årlige vurderingen av risikosituasjonen og kapitalbehovet er delegert til divisjon Risikostyring i Sparebanken Sør og reguleres av leveranseavtale mellom kredittforetaket og Sparebanken Sør. Denne analysen skal være samordnet og integrert med øvrig planleggings- og strategiarbeid i konsernet.

Sparebanken Sør har en risikostyring som dekker hele konsernet, herunder Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Risikostyring skal identifisere, måle og vurdere selskapets totalrisiko, samt ha ansvar for compliance.

Internrevisor

Konsernets internrevisorer ivaretar internrevisjon av Sparebanken Sør Boligkreditt AS i henhold til egen leveranseavtale. Dette er en overvåkingsfunksjon som uavhengig av administrasjonen for øvrig, foretar risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av selskapets internkontroll og styringsprosesser for å vurdere om de virker hensiktsmessig og betryggende.

Risikostyringsprosessen

Det foreligger forsvarlige og hensiktsmessige strategier og prosesser for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

RISIKOKATEGORIER

Alle risikoer styres gjennom et rammeverk for risikoappetitt og med risikotoleranse. Det finnes mål for de ulike risikoparametere. Følgende risikokategorier er aktuelle:

Kredittrisiko / motpartsrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at selskapets motparter eller kunder ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine betalingsforpliktelser overfor Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på motparter/kunder. Dette gjelder utlån og verdipapirer, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater og valutakontrakter.

Kredittrisiko er en funksjon av to faktorer (hendelser), betjeningsevne og betjeningsvilje, samt verdi på underliggende sikkerheter. Begge hendelser må inntreffe med negativt utfall for at det skal kunne oppstå tap. Den første er manglende betjeningsevne eller betjeningsvilje hos debitor, og den andre er at verdien av underliggende sikkerheter ikke er tilstrekkelig til å dekke selskapets krav ved eventuelt mislighold og påfølgende realisasjon av sikkerheten.

Kredittrisiko er definert som en vesentlig risiko, og selskapets målsetting er at kredittrisikoeksponering skal være lav. Styret vedtar selskapets kredittstrategi og kredittpolitikk, og kredittrisiko styres etter fastsatte toleranserammer og mål knyttet til risikoprofil og eksponering på porteføljnivå.

Styret mottar jevnlig rapportering av kredittrisiko. Sentralt i denne sammenhengen er utviklingen i utlån fordelt på ulike risikoklasser og bevegelse mellom klassene.

Oppgjørsrisiko

Oppgjørsrisiko er risiko for at en kontraktsmotpart ikke oppfyller sine forpliktelser med hensyn til oppgjør i form av kontanter eller verdipapirer, etter at selskapet har anmodet om betaling eller overførsel av et verdipapir eller sikkerhet. Oppgjørsrisiko som selskapet er eksponert mot vurderes som lav.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at Sparebanken Sør Boligkreditt AS ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke evner å finansiere sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan oppnås uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger, i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av finansiering til et kostnadsnivå utover det normale. Likviditetsrisiko omfatter også risikoen for at finansielle markeder som selskapet ønsker å benytte, ikke fungerer.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal ha en likviditetsrisiko i henhold til myndighetspålagte krav. Risikoen skal være lav. Selskapets tilpasning skal positivt kunne sammenholdes med sammenliknbare boligkredittforetak og møte krav fra investorer i selskapets verdipapirer. Overvåkingen skjer ved kontroll av eksponering i forhold til vedtatte rammer og oppfølging av kvalitative krav.

Markedsrisiko

Markedsrisiko omfatter risiko knyttet til resultatvariasjoner på usikrede rente- og valutatransaksjoner som følge av endringer i rente- og valutakursnivå, og kan inndeles i renterisiko, valutarisiko og kredittspreadrisiko. Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal ha en lav markedsrisiko.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for inntjeningsmessig tap som oppstår ved endringer i rentenivået hvis rentebindingstiden for selskapets forpliktelser og fordringer, ikke er sammenfallende. Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved et 2 % poengs parallelt skift i rentenivået. I risikorammen inngår også eventuelle resultateffekter av ulike stress-scenarier med vridning i rentekurven.

Valutarisiko

Risiko for det økonomiske (inntjeningsmessige) tap som oppstår ved ufordelaktig endring i verdien på aktiva- og passivaposter (på og utenfor balansen) målt i basisvaluta (NOK) som følge av endring i valutakurser. Eksponering måles som størrelsen på tapspotensialet i et stress-scenario hvor valutakursene endrer seg med 10 %, og valutarisiko reguleres av rammer for maksimal aggregert valutaposisjon.

Spreadrisiko

Spreadrisiko defineres som risiko for endringer i markedsverdien på et rentebærende verdipapir som følge av en generell endring i kredittmargin. En generell økning i kredittmarginer vil medføre en verdireduksjon på en portefølje av rentebærende verdipapirer. Endringer i kredittmargin er en konsekvens av endringer i investors krav til risikopåslag for skift i forventet kreditt risiko og/eller endringer i andre markedsforhold. Selskapets kredittspread-eksponering er knyttet til likviditetsporteføljen.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risiko for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kreditt risiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd. Forretningsrisiko kan også oppstå som følge av myndighetenes reguleringer. Risikoen omfatter også omdømme- eller renommérisiko som er risikoen knyttet til økte tap, reduserte inntekter og /eller økte kostnader som en følge av at selskapets renommé har blitt skadet.

Strategisk risiko

Strategisk risiko er definert som interne forhold hvor den strategiske risikoen knytter seg til de strategier, planer og endringer som selskapet har eller legger opp til.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen som selskapet har for økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko inkluderer mislighetsrisiko. Eksempler på operasjonelle risikoforhold kan være flere typer uønskede handlinger og hendelser, som blant annet hvitvasking, korrupsjon, underslag, innsidehandel, bedrageri, trusler mot ansatte, fullmaktsbrudd og brudd på vedtatte rutiner, svikt i IT-systemer med mer.

Overvåking av operasjonell risiko skjer ved kvalitative vurderinger. Det beregnes kapitalbehov på konsernnivå for operasjonell risiko i henhold til basismetoden. Den operasjonelle virksomheten i Sparebanken Sør Boligkreditt AS er sikret ved leveranseavtaler med Sparebanken Sør. Operasjonell risiko i Sparebanken Sør Boligkreditt AS vurderes som lav.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er kreditt risiko som oppstår ved høy samlet eksponering på en enkelt motpart eller utsteder av sikkerhet, tilknyttede grupper av motparter, motparter med virksomhet innen samme bransje eller geografiske område og foretak som benytter samme form for sikkerhet, handler med samme vare eller har samme type virksomhetsområde.

For kreditt risiko er det et siktemål å unngå større risikokonsentrasjoner, herunder store engasjementer med enkeltkunder eller kundegrupper og grupper av engasjementer innenfor klasser med høy risiko, næringer eller geografiske områder.

Merrisikoen som følge av debitor konsentrasjon er etter selskapets oppfatning ikke til stede for Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Dette er en følge av lav kreditt risiko eksponering når man tar hensyn til kvaliteten på sikkerhetene.

SIKRINGSINSTRUMENTER

Selskapet benytter følgende sikringsinstrumenter:

- Rentebytteavtaler (renteswapper) er avtaler om å bytte rentebetingelser for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.
- Rente- og valutabytteavtaler er avtaler om å bytte både rente- og valutabetingelser.

Formålet med bruk av rente- og valutaderivater er å avdekke selskapets rente- og valutarisiko.

NOTE 4 – KAPITALDEKNING

Konsernet Sparebanken Sør har en målsetting om å maksimere sin langsiktige verdiskaping. Konsernet har også en målsetting om at risikoprofilen skal være moderat til lav. Dette innebærer at god risiko- og kapitalstyring er et sentralt strategisk element. Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et instrument for å bygge opp under denne målsettingen.

Konsernet Sparebanken Sør har etablert en strategi og prosess for risikomåling, -styring og -kontroll som gir oversikt over de risikoer banken er eksponert for. Dette gir dermed grunnlag for vurdering og beregning av bankens total kapitalbehov, og hvordan dette kan opprettholdes for å dekke de aktuelle risikoer på en tilstrekkelig måte. Prosessen betegnes som ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for, med bakgrunn i gjennomførte stresstester som viser hvilke endringer i makrovariabler som kan påføre banken større tap.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter standardmetoden for kreditt- og markedsrisiko og legger til grunn basismetoden for operasjonell risiko for å beregne kapitaldekningen i henhold til gjeldende kapitaldekningsregler, Basel II.

Kapitaldekningen skal sikre at selskapet har nødvendig bufferkapital for hendelser som kommer i tillegg til ordinære tapsnedskrivninger. For å ha stor handlefrihet i forhold til strategiske valg og forretningsmessige muligheter velger konsernet Sparebanken Sør å ha en større ansvarlig kapital enn det behovet som beregnes ut fra ICAAP.

Minstekravet for ren kjernekapitaldekning var 12,0 prosent, kjernekapitaldekning 13,5 prosent og total kapitaldekning 15,5 prosent.

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
ANSVARLIG KAPITAL		
Aksjekapital	525 000	525 000
Overkurs	500 000	500 000
Annen egenkapital	1 351 730	1 165 913
Fradrag	-1 201	
Netto ansvarlig kapital (ren kjernekapital)	2 375 529	2 190 913
Minimumskrav til ansvarlig kapital		
Kreditrisiko	990 345	881 921
Markedsrisiko		
Operasjonell risiko	56 264	61 545
CVA tillegg	45 833	24 001
Fradragsposter		
Sum minimumskrav ansvarlig kapital	1 092 442	967 467
Beregningsgrunnlag	13 655 525	12 093 338
Ren kjernekapitaldekning	17,4 %	18,1 %
Kjernekapitaldekning	17,4 %	18,1 %
Kapitaldekning	17,4 %	18,1 %
Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage Ratio)	7,0 %	7,2 %

NOTE 5 – KREDITTMRÅDET OG KREDITTRISIKO

Styret i Sparebanken Sør fastsetter konsernets kredittstrategi. Sammen med kredittpolitikk og retningslinjer for kredittprosessene, skal dette sikre at kundeporteføljen har en akseptabel risikoprofil og bidrar til at konsernet kan maksimere sin langsiktige verdiskaping. Kredittrisikoen er lav.

Utlån fordelt på risikoklasser

Det benyttes modeller som er basert på interne og eksterne data for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD) neste 12 måneder og forventet tap (EL) på kunde- og porteføljenivå. Både personkunder og næringslivskunder scores månedlig, og deles på konsernnivå inn i 11 klasser (A – K) ut fra sannsynlighet for mislighold. Klasse K er misligholdte lån og engasjementer med individuelle nedskrivninger. Tabellen under viser intervaller på de ulike risikoklasser basert på misligholdssannsynlighet.

Alle kunder skal være risikoklassifisert før lånet overføres til Sparebanken Sør Boligkreditt AS, og lån som overtas av Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal ha en misligholdssannsynlighet (PD-verdi) på maksimalt 2,00 %. Kunder som får en svakere risikoklasse etter overførsel til selskapet, kan imidlertid fortsatt inngå i sikkerhetsmassen dersom krav om belåningsgrad innenfor 75 % oppfylles.

Selskapet har følgende risikoklasser:

Misligholdsklasse	Nedre grense for mislighold (PD-verdier)	Øvre grense for mislighold (PD-verdier)
A	0,00 %	0,10 %
B	0,10 %	0,25 %
C	0,25 %	0,50 %
D	0,50 %	0,75 %
E	0,75 %	1,25 %
F	1,25 %	2,00 %
G	2,00 %	3,00 %
H	3,00 %	5,00 %
I	5,00 %	8,00 %
J	8,00 %	99,99 %
K	100,00 %	

Sannsynlighet for mislighold	
Lav risiko (A-D)	0,00 - 0,75 %
Middels risiko (E-G)	0,76 - 3,00 %
Høy risiko (H-J)	3,01 - 99,99 %
Mislighold (K)	100 %

Spesifikasjon innen risikogrupper pr 31.12.2017

Tusen kroner	Engasjement	Engasjement i %	Brutto utlån	Potensiell eksponering
Lav risiko	27 224 371	81,8 %	25 058 050	2 166 321
Middels risiko	5 534 012	16,6 %	5 429 235	104 777
Høy risiko	451 961	1,4 %	445 117	6 844
Mislighold og nedskrevne engasjementer	0	0,0 %	0	0
Uklassifisert	51 029	0,2 %	41 561	9 468
Sum	33 261 373	100,0 %	30 973 963	kr 2 287 410

Spesifikasjon innen risikogrupper pr 31.12.2016

Tusen kroner	Engasjement	Engasjement i %	Brutto utlån	Potensiell eksponering
Lav risiko	25 993 025	85,5 %	23 798 376	2 194 649
Middels risiko	4 091 435	13,5 %	4 009 933	81 502
Høy risiko	290 171	1,0 %	288 989	1 182
Misligholdte og nedskrevne engasjementer	1 173	0,0 %	1 173	0
Uklassifisert	42 534	0,1 %	32 996	9 538
Sum	30 418 338	100,0 %	28 131 467	2 286 871

I engasjement inngår brutto utlån og potensiell eksponering. Potensiell eksponering er ubenyttet kredittramme på fleksilån.

NOTE 6 – SIKKERHETSMASSE OG BELÅNINGSGRAD

TUSEN KRONER	Virkelig verdi	
	31.12.2017	31.12.2016
Utlån sikret med pant i bolig (1)	30 967 963	28 125 467
Fradrag for ikke kvalifiserte lån (2)	-87 624	-84 296
Kvalifiserte utlån i sikkerhetsmassen	30 880 339	28 041 171
Sertifikater og obligasjoner	556 484	-
Fordringer i derivater	345 837	137 889
Sum sikkerhetsmasse (1,2)	31 782 659	28 179 060
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	26 704 357	24 746 000
Forpliktelser derivater	-	236 201
Sum forpliktelser	26 704 357	24 982 201
Overpantsettelse (OC)	19,0 %	12,8 %

- 1) Sikkerhetsmassens sammensetning er definert i Finansforetaksloven § 11-8.
 2) Utlån med LTV som overstiger 75% inngår i sikkerhetsmassen, men den delen av lånet som overstiger 75% teller ikke ved beregning av OC. Dersom hele lånet ble inkludert ville OC ha vært 19,3% pr.31.12.2017 og 13,1 % pr. 31.12.2016

	Nominelle verdier	
	31.12.2017	31.12.2016
Overpantsettelse basert på nominelle verdier - kun kvalifiserte utlån	19,0 %	14,5 %
Overpantsettelse basert på nominelle verdier - alle lån	19,4 %	14,8 %

Beregning av OC er endret noe i forhold til tidligere perioder, sammenligningstall for 2016 er derfor endret.

	31.12.2017	31.12.2016
Gjennomsnittlig belåningsgrad i %	57,0 %	54,7 %
Porteføljen fordelt på intervaller av belåningsgrad:		
under eller lik 40 %	16,9 %	20,8 %
41 - 50 %	12,3 %	13,3 %
51 - 60 %	19,4 %	19,4 %
61 - 70 %	31,9 %	30,7 %
71 - 75 %	13,3 %	11,7 %
over 75 %	6,1 %	4,0 %
Sum	100,0 %	100,0 %

NOTE 7 - UTLÅN

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
Utlån vurdert til amortisert kost		
Fleksilån	7 518 339	6 758 883
Nedbetalingslån	23 455 623	21 372 584
Brutto utlån	30 973 963	28 131 467
Nedskrivninger på grupper av utlån	6 000	6 000
Netto utlån	30 967 963	28 125 467
Ubenyttet kreditt på Flexilån	2 287 410	2 286 871

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
Utlån fordelt på sektorer og næringer		
Personkunder	30 943 401	28 064 368
Næringslivskunder *)	0	40 950
Opptjente renter	30 562	26 149
Brutto utlån	30 973 963	28 131 467
Nedskrivninger på grupper av utlån	6 000	6 000
Netto utlån	30 967 963	28 125 467

*) Utlån til næringslivskunder er lån til boligformål for kunder i sektor 8200.

	31.12.2017		31.12.2016	
Utlån fordelt på geografiske områder				
Vest-Agder	13 514 160	43,6 %	12 431 648	44,2 %
Aust-Agder	8 621 345	27,8 %	8 017 979	28,5 %
Telemark	3 052 322	9,9 %	2 571 798	9,1 %
Oslo	2 324 234	7,5 %	2 197 082	7,8 %
Akershus	1 275 585	4,1 %	1 081 387	3,8 %
Øvrige fylker	2 180 317	7,0 %	1 825 573	6,5 %
Sum	30 967 963	100,0 %	28 125 467	100,0 %

NOTE 8 - MISLIGHOLDTE LÅN

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
Brutto misligholdte engasjementer > 90 dager	0	1 173
Individuelle nedskrivninger	0	0
Netto misligholdte engasjementer	0	1 173
Brutto misligholdte > 90 dager i % av brutto utlån	0,0 %	0,0 %

Et misligholdt engasjement er summen av en kundes totale engasjement dersom en del av engasjementet har vært overtrukket eller hatt restanse over kr. 1.000 i mer enn 90 dager.

NOTE 9 - RENTE- OG VALUTARISIKO

Renterisiko oppstår i forbindelse med selskapets ordinære utlåns- og innlånsvirksomhet og i tilknytning til aktiviteter i norske og internasjonale penge- og kapitalmarkeder. Renterisiko er et resultat av at rentebindingstiden for selskapets aktiva- og passivaside, ikke er sammenfallende. Selskapets styre har vedtatt rammer for maksimal renterisiko, målt ved resultateffekten av en parallell forskyvning av hele rentekurven på to prosentpoeng, samt målt ved antatte vridninger i rentekurven.

Renterisikoen styres ved valg av rentebinding på aktiva- og passiva poster og ved bruk av finansielle derivater. Selskapet har kvartalsvis rapportering til styret.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har pr 31.12.2017 kun utlån med flytende rente i sin portefølje.

Det er utstedt to obligasjonslån i norske kroner til fast rente som er swappet til flytende rente ved bruk av renteswapper. I tillegg er det utstedt to fastrenteobligasjoner i Euro som er swappet til flytende norske kroner ved bruk av rente- og valutaswapper. All funding til fastrentevilkår, samt funding i utenlandsk valuta bokføres i regnskapet etter reglene om sikringsbokføring.

Selskapets renteesponering var på 6,9 mill. kroner pr. 31.12.2017 (3,9 mill. kroner pr. 31.12.2016).

I henhold til selskapets interne regelverk skal resultateffekt ved 10 prosent valutakursbevegelse maksimalt utgjøre 10 mill. kroner. Valutaeksponeringen var på 0 mill. kroner pr. 31.12.2017 (0 mill. kroner pr. 31.12.2016).

NOTE 10 - LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke kan innfri sine forpliktelser ved forfall. Selskapets likviditetsrisiko var gjennomgående lav i 2017, bl.a. ved at utlånene var langsiktig finansiert gjennom obligasjoner med fortrinnsrett. Langsiktig finansiering er definert som finansiering med gjenstående løpetid utover 1 år, samt ubenyttede kommitterte trekkrettigheter. Selskapet skal til enhver tid ha tilstrekkelige likvider til å oppfylle sine forpliktelser. Selskapets finansieringsstruktur oppfylte lovpålagte og styrepålagte krav i 2017.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS hadde pr. 31.12.2017 en innvilget kredittramme på 4 000 mill. kroner i Sparebanken Sør. I tillegg har foretaket en revolverende trekkrettighet i morbank som kan benyttes til å dekke likviditetsforfall på utstedte obligasjoner som eventuelt ikke blir refinansiert. Det betales en årlig kommisjon på trekkrettigheten.

Obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av Sparebanken Sør Boligkreditt AS, har klausul om låntakers mulighet for forlengelse av løpetiden med 12 måneder fra forfallstidspunktet.

LIKVIDITETSRISIKO

Tabellen angir kontantstrømmer inkludert kontraktmessige renteforfall. Tallstørrelsene kan således ikke avstemmes mot balansen.

		31.12.2017				
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 360	3 360				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	27 442	20	73	843	25 523	983
Øvrig gjeld	75	3	3	69	0	0
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	2 287	2 287				
Sum gjeld	33 164	5 670	76	912	25 523	983
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-9 847				-9 847	
Innbetalinger	9 454				9 454	
Sum derivative forpliktelser	-393	0	0	0	-393	

		31.12.2016				
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 056	2 056				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	25 881	20	443	945	23 456	1 017
Øvrig gjeld	167	3	3	72	6	83
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	2 287	2 287				
Sum gjeld	30 391	4 366	446	1 017	23 462	1 100
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-4 760				-4 760	
Innbetalinger	4 545				4 545	
Sum derivative forpliktelser	-215	0	0	0	-215	0

Forfallsstruktur på utstedte obligasjoner pr. 31.12.2017

ISIN Nummer	Ticker	Valuta	Pålydende	Rente	Forfall	Bokført verdi	Virkelig verdi	
NO0010673296	SORB21	NOK	685 000	Flytende	3M Nibor	14.09.2018	684 971	687 704
NO0010679806	SORB10	NOK	5 000 000	Flytende	3M Nibor	22.05.2019	5 004 630	5 032 414
NO0010664659	SORB07	NOK	28 000	Flytende	3M Nibor	27.11.2019	28 082	28 224
NO0010714058	SORB24	NOK	5 000 000	Flytende	3M Nibor	24.06.2020	4 971 181	5 017 020
XSI383921803		EUR	500 000	Fast	0,25 %	22.03.2021	4 919 153	4 977 972
NO0010778954	SORB27	NOK	5 000 000	Flytende	3M Nibor	22.11.2021	5 006 819	5 055 769
XSI622285283		EUR	500 000	Fast	0,125 %	30.05.2022	4 897 623	4 920 716
NO0010671597	SORB09	NOK	350 000	Fast	3,85 %	13.02.2023	393 427	395 394
NO0010670409	SORB08	NOK	500 000	Fast	4,00 %	24.01.2028	589 521	589 144
SUM							26 495 407	26 704 357

NOTE 11 - RENTEINNEKTER OG RENTEKOSTNADER

TUSEN KRONER	2017	2016
Renter av utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	645	298
Renter av utlån til kunder	774 119	762 093
Renter av sertifik./obl./rentebærende verdipapirer	12 655	3 017
Sum renteinntekter	787 419	765 408
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	33 474	26 453
Renter på utstedte verdipapirer	393 673	410 604
Andre rentekostnader	1	0
Sum rentekostnader	427 148	437 057
Netto renteinntekter	360 271	328 351

NOTE 12 - INNEKTER FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

TUSEN KRONER	2017	2016
Gevinst (tap) og verdiendring obligasjoner	-541	-867
Netto resultateffekt obligasjoner	-541	-867
Verdiendring obligasjoner med fast rente - sikringsbokføring	-573 039	209 745
Verdiendring derivater fastrenteobligasjoner - utpekt som sikringsinstrument	547 802	-242 821
Netto resultateffekt av sikringsbokføring	-25 237	-33 076
Herav effekt av basisswap (1)	-31 072	-31 859
Gevinst / tap ved tilbakekjøp egne obligasjoner - amortisert kost	-21 706	19 217
Netto andre finansielle instrumenter og derivater	-21 706	19 217
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	-47 484	-14 726

1) Det er utstedt obligasjoner i Euro som er sikret ved bruk av rente- og valutaswapper. Verdien på disse svinger som følge av markedsendringer, dette fremkommer som en ineffektivitet i sikringen, og skal resultatføres.

Basisswapper er derivatkontrakter som inngås i forbindelse med langsiktig finansiering i internasjonale kapitalmarkeder hvor valutaen konverteres til norske kroner. Dette er sikringsinstrumenter, og sett over instrumentenes løpetid er markedsverdiendringene null, forutsatt at obligasjonen holdes til forfall. De regnskapsmessige effektene vil derfor reverseres over tid.

NOTE 13 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER

TUSEN KRONER	2017	2016
Eksterne honorarer	1 769	1 501
Forvaltning av utlån/kjøpte tjenester	55 459	52 934
Øvrige driftskostnader	2 898	3 874
Andre driftskostnader	60 127	58 310

Godtgjørelse til revisor inngår i andre driftskostnader

TUSEN KRONER	2017	2016
Ordinært revisjonshonorar lovpålagt revisjon	137	132
Andre attestasjonstjenester	363	373
Honorar for annen bistand		0
Sum godtgjørelse til valgt revisor (inkl. mva)	500	505

NOTE 14 - SKATT

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
BEREGNING AV UTSATT SKATT / UTSATT SKATTEFORDEL		
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Varige driftsmidler	-222	-278
Obligasjonsgjeld - justering sikringsbokføring	-487 188	85 575
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	-487 410	85 297
Finansielle derivater	428 477	-119 325
Obligasjoner eiendeler	-748	-747
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	427 729	-120 072
Grunnlag utsatt skatt (+) / utsatt skattefordel (-)	-59 681	-34 775
Beregnet u.skatt (+) / u.skattefordel (-) (25 % 31.12.2016)	-14 920	-8 694
Utsatt skatt / utsatt skattefordel 01.01.	0	-360
Endring i utsatt skatt i resultatet	-6 227	-8 334
Utsatt skatt / utsatt skattefordel 31.12.	-6 227	-8 694
Resultat før skattekostnad	247 756	250 431
Permanente forskjeller	0	-16
Endring midlertidige forskjeller	24 906	33 334
Skattepliktig inntekt	272 662	283 749
Betalbar skatt i balansen (25%)	68 166	70 937
Effektiv skattesats	27,5 %	28,3 %
Betalbar skatt	68 166	70 937
Endring i utsatt skatt	-6 227	-8 334
For lite avsatt tidligere år	0	0
Skattekostnad	61 939	62 604

Utsatt skattefordel er balanseført og kan forsvares utfra en forventning om fremtidig inntjening.

NOTE 15 - FINANSIELLE INSTRUMENTER ETTER KATEGORI

Tusen kroner	Finansielle instrumenter	Finansielle derivater	Finansielle eiendeler	31.12.2017
	frivillig kategorisert til virkelig verdi (1)	brukt som sikrings-instrument	og gjeld til amortisert kost (2)	Totalt
Utlån til kredittinstitusjoner			152 957	152 957
Netto utlån til kunder			30 967 963	30 967 963
Obligasjoner og sertifikater	808 817			808 817
Finansielle derivater		368 812		368 812
Sum finansielle eiendeler	808 817	368 812	31 120 920	32 298 550
Gjeld til kredittinstitusjoner			3 359 909	3 359 909
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			26 495 406	26 495 406
Finansielle derivater		22 975		22 975
Sum finansiell gjeld	0	22 975	29 855 315	29 878 291

Tusen kroner	Finansielle instrumenter	Finansielle derivater	Finansielle eiendeler	31.12.2016
	frivillig kategorisert til virkelig verdi (1)	brukt som sikrings-instrument	og gjeld til amortisert kost (2)	Totalt
Utlån til kredittinstitusjoner			54 254	54 254
Netto utlån til kunder			28 125 467	28 125 467
Obligasjoner og sertifikater	857 661			857 661
Finansielle derivater		151 191		151 191
Sum finansielle eiendeler	857 661	151 191	28 179 721	29 188 573
Gjeld til kredittinstitusjoner			2 055 482	2 055 482
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			24 663 278	24 663 278
Finansielle derivater		249 503		249 503
Sum finansiell gjeld	0	249 503	26 718 760	26 968 263

1 - Maksimal kredittrisiko tilsvarer innregnet verdi for finansielle instrumenter frivillig kategorisert til virkelig verdi.

2 - Gjeld som inngår i sikringsbokføring er presentert som finansielle eiendeler og gjeld til amortisert kost.

NOTE 16 - VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

METODER FOR Å FASTSETTE VIRKELIG VERDI

Generelt

For finansielle instrumenter, hvor den balanseførte verdien er en rimelig tilnærming til virkelig verdi, er det ikke benyttet verdsettelsesmetoder for å beregne virkelig verdi. Dette gjelder i hovedsak fordringer og gjeld som innen kort tid (3 mnd) forfaller til betaling eller hvor det er kort tid (3 mnd) til neste renteforfall/-regulering.

Rentebytteavtale

Verdsettelse av rentebytteavtaler til virkelig verdi skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Beregning av forventede kontantstrømmer og neddiskontering av disse, skjer ved bruk av observerte markedsrenter for de ulike valutaer og observerte valutakurser. Beregnede nåverdier kontrolleres mot tilsvarende beregninger fra motparter i kontraktene.

Sertifikater og obligasjoner

Verdsettelse av sertifikater og obligasjoner skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker basert på fremtidig kontantstrøm og kredittrisiko vurdert på balansedagen. Verdsettelsen er basert på observerbare markedsrenter. For vurderinger knyttet til kredittspread benyttes markedsinformasjon og metode fra anerkjent tilbyder.

Utlån

Lån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik pålydende verdi.

Innlån

For innlån er verdsettelse foretatt gjennom bruk av verdsettelsesteknikker og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker.

Innskudd

For innskudd til flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik pålydende verdi.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er klassifisert i ulike nivåer.

Nivå 1:

Omfatter finansielle eiendeler og forpliktelser verdsatt ved bruk av ukorrigerede observerbare markedsverdier. Dette omfatter noterte aksjer, derivater som handles på aktive markedsplasser og øvrige verdipapirer med noterte markedsverdier.

Nivå 2:

Instrumenter verdsatt basert på verdsettelsesteknikker hvor alle forutsetninger (all input) er basert direkte eller indirekte på observerbare markedsdata. Verdier kan hentes fra eksterne markedsaktører eller avstemmes mot eksterne markedsaktører som tilbyr slike tjenester.

Nivå 3:

Instrumenter er basert på verdsettelsesteknikker hvor minst en vesentlig forutsetning ikke kan støttes basert på observerbare markedsverdier. I denne kategorien inngår investeringer i unoterte selskaper og fastrenteutlån hvor det ikke foreligger nødvendig markedsinformasjon.

	Innregnet verdi	Nivå 1	Virkelig verdi Nivå 2	Nivå 3
31.12.2017				
TUSEN KRONER				
Eiendeler innregnet til amortisert kost				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	152 957		152 957	
Netto utlån til kunder (flytende rente)	30 967 963			30 967 963
Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
Obligasjoner og sertifikater	808 817		808 817	
Finansielle derivater	368 812		368 812	
Sum finansielle eiendeler	32 298 550	0	1 330 587	30 967 963
Gjeld innregnet til amortisert kost				
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 359 909		3 359 909	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	26 495 406		26 704 357	
Gjeld innregnet til virkelig verdi				
Finansielle derivater	22 975		22 975	
Sum finansiell gjeld	29 878 291	0	30 087 241	0

	Innregnet verdi	Nivå 1	Virkelig verdi Nivå 2	Nivå 3
31.12.2016				
TUSEN KRONER				
Eiendeler innregnet til amortisert kost				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	54 254		54 254	
Netto utlån til kunder (flytende rente)	28 125 467			28 125 467
Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
Obligasjoner og sertifikater	857 661		857 661	
Finansielle derivater	151 191		151 191	
Sum finansielle eiendeler	29 188 573	0	1 063 106	28 125 467
Gjeld innregnet til amortisert kost				
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 055 482		2 055 482	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 663 278		24 746 022	
Gjeld innregnet til virkelig verdi				
Finansielle derivater	249 503		249 503	
Sum finansiell gjeld	26 968 263	0	27 051 007	0

Sikringsbokføring

Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter seg av sikringsbokføring for gjeld i fastrente og valuta. Obligasjonslånene som inngår i sikringsbokføringen er innregnet til kostpris. Påfølgende målinger skjer til amortisert kost, og endringen i virkelig verdi som er knyttet til den sikrede risikoen. Sikringen avdekker renterisikoen i utstedte fastrente- og valutaobligasjoner. Sikringsbokføringen stiller krav til selskapet om å måle og dokumentere sikringseffektivitet.

Samtlige obligasjonslån emittert med fastrente eller valuta inngår i sikringsbokføringen. Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter virkelig verdi sikring. Sikringen måles og dokumenteres hvert kvartal for å påse at sikringen er effektiv innenfor 80-125 %. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen, benyttes dollar-offset metode.

Resultat av sikringsbokføringen

TUSEN KRONER	2017	2016
Resultat / ineffektivitet i sikringsbokføringen		
Netto inntekter fra andre finansielle instrumenter	-25 237	-33 076
Sum	-25 237	-33 076
Herav effekt av basiswap	-31 072	-31 859

Ineffektiviteten i sikringsbokføringen er ført som verdiendring og fremkommer også av note 12.

Sikringsbokføring i balansen

Sikringsinstrumentet er innregnet under finansielle derivater. Verdi knyttet til den sikrede risikoen på sikringsobjektet er innregnet under gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer.

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
Innregnet vedrørende sikringsbokføring		
Finansielle derivater (clean value)	411 126	111 687
Sum finansielle eiendeler	411 126	111 687
Pålydende sikringsobjekter	10 215 404	5 610 000
Justering av sikringsobjekt - sikret risiko	458 987	-98 797
Finansielle derivater (clean value)	13 222	244 234
Sum finansiell gjeld	10 687 612	5 755 437

Tabellen viser endringer i verdi på sikringsinstrumentet i regnskapsåret.

Endring i virkelig verdi på sikringsobjektet som kan henføres til den sikrede risikoen bokføres som en justering av sikringsobjektet i balansen.

NOTE 17 - OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
Kortsiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat		
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	151 047	200 300
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre	656 270	655 548
Påløpte renter	1 500	1 813
Plasseringer i verdipapirer	808 817	857 661

Klassifisering av finansielle investeringer

Verdipapirenes offisielle rating legges til grunn ved klassifisering av finansielle investeringer i sertifikater og obligasjoner.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS eier kun rentebærende verdipapirer med laveste risiko (Aaa) pr. 31.12.2017.

NOTE 18 - FINANSIELLE DERIVATER

Mill. kroner	31.12.2017	31.12.2017 (1) nettopresentert	31.12.2016	31.12.2016 (1) nettopresentert
Eiendeler				
Finansielle derivater	368 812	345 837	151 191	137 889
Gjeld				
Finansielle derivater	22 975	0	249 503	236 201

1) Viser eiendeler og forpliktelser dersom selskapet hadde nettopført sine finansielle derivater mot hver enkelt motpart

Selskapets motregningsrett følger alminnelig norsk lov. Sparebanken Sør Boligkreditt AS har gjennom ISDA og tilhørende CSA kontrakter adgang til å motregne mellomværende dersom visse hendelser inntreffer. Beløpene er ikke motregnet i balansen pr.31.12.17 eller pr.31.12.16 fordi transaksjonene som regel ikke gjøres opp på nettogrunnlag.

NOTE 19 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Tusen kroner	31.12.2016	Emittert	Forfalt/ innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2017
Obligasjoner, nominell verdi	24 718 000	6 194 250	-4 895 000	392 650	26 409 900
Verdireguleringer	-146 038			173 068	27 030
Påløpte renter	61 316			-2 840	58 476
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 633 278	6 194 250	-4 895 000	562 878	26 495 406

NOTE 20 - GJENNOMSNITTLIG RENTEKOSTNAD

TUSEN KRONER	31.12.2017	31.12.2016
Gjeld til kredittinstitusjoner		
Gjeld til kredittinstitusjoner	1,94 %	1,82 %
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		
Obligasjonsgjeld flytende rente	1,19 %	1,57 %
Obligasjonsgjeld fast rente	3,94 %	3,94 %
Obligasjonsgjeld fast rente Euro	0,19 %	0,25 %

Gjennomsnittlig rente, definert som helårlig etterskuddsrente, er beregnet som et veid gjennomsnitt av de faktiske rentebetingelser pr 31.12.17. Ingen gjeldsposter har særlige vilkår. For fastrente obligasjonsgjeld er kupongrenten oppgitt. Fastrente i NOK og valuta er swappet til flytende rente i NOK.

NOTE 21 - OPPLYSNINGER OM NÆRSTÅENDE PARTER

TUSEN KRONER	2017	2016
Resultat		
Renteinntekter fra Sparebanken Sør på innskudd	645	298
Rentekostnader og kredittprovisjoner fra Sparebanken Sør på lån/kreditt	38 474	31 453
Rentekostnader på obligasjonsgjeld til Sparebanken Sør	0	529
Betalt forvaltningshonorar til Sparebanken Sør	55 409	52 888
Balanse		
Bankinnskudd i Sparebanken Sør	152 957	54 254
Obligasjoner med fortrinnsrett eid av Sparebanken Sør (pålydende)	0	0
Lån/kreditt i Sparebanken Sør	3 359 909	2 055 482

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har en revolverende trekkrettighet i Sparebanken Sør som kan benyttes til å dekke likviditetsforfall på utstedte obligasjoner, som eventuelt ikke blir refinansiert i markedet.

NOTE 22 - ANSATTE, LEDELSEN OG TILLITSVALGTE

Selskapet hadde ingen ansatte pr. 31.12.2017.

Eksterne styremedlemmer mottar fast årlig godtgjørelse, fastsatt av generalforsamlingen.

NOTE 23 - AKSJEKAPITAL OG AKSJEIEIERE

Tusen kroner					2017	
Aksjonær	Antall aksjer	Pålydende pr aksje	Aksje kapital (1)	Utbytte (1)	Årets resultat (1)	Resultat pr aksje
Sparebanken Sør	100 000	5 250	525 000	0	185 817	1 858,17

Tusen kroner					2016	
Aksjonær	Antall aksjer	Pålydende pr aksje	Aksje kapital (1)	Utbytte (1)	Årets resultat (1)	Resultat pr aksje
Sparebanken Sør	100 000	5 250	525 000	0	187 828	1 878,28

1) For bevegelser i egenkapitalen og disponeringer vises til egenkapitaloppstilling.

NOTE 24 - SEGMENTSRAPPORTERING

Selskapet har bare ett segment; utlån til privatmarkedet i Norge. For geografisk fordeling av utlån vises det til note 7. Virksomhetens aktivitet er å erverve utlån med pant i bolig innenfor 75 % av boligens verdi. Ingen av selskapets kunder står enkeltvis for mer enn 10 % av omsetningen. Dette var situasjonen både i 2016 og 2017.

NOTE 25 - IFRS 9 REGNSKAPSMESSIGE EFFEKTER VED OVERGANG FRA IAS 39 TIL IFRS 9

IFRS 9 Finansielle instrumenter erstatter 1. januar 2018 dagens IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 omhandler innregning, fraregning, klassifisering og måling av finansielle eiendeler og forpliktelser, samt sikringsbøkføring. Selskapet endrer fra dette tidspunkt sine regnskapsprinsipper i henhold til den nye standarden. Selskapet har ikke valgt å benytte seg av tidlig tilpasning til IFRS 9, og dette medfører at alle sammenligningstall fra tidligere perioder er utarbeidet etter IAS 39.

Standarden skal implementeres retrospektivt. Sikringsbøkføring er unntatt. Retrospektiv anvendelse innebærer at Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal utarbeide åpningsbalansen 1. januar 2018 som om de nye prinsippene alltid har vært anvendt. Effekten av de nye prinsippene i åpningsbalansen for 2018, føres mot egenkapitalen.

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres når selskapet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. En finansiell eiendel fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller selskapet overfører den finansielle eiendelen på en slik måte at risiko- og fortjenestepotensialet ved den finansielle eiendelen i det alt vesentlige blir overført. En finansiell forpliktelse fraregnes når den finansielle forpliktelsen er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Klassifisering og måling av finansielle instrumenter

Målekategorien avgjøres ved første innregning av eiendelen.

IFRS 9 har i forhold til IAS 39 en mer prinsippbasert tilnærming, hva gjelder vurdering av om finansielle eiendeler skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi. Målekategoriene for finansielle eiendeler i IAS 39 (virkelig verdi over resultat, tilgjengelig for salg, hold til forfall og amortisert kost) har blitt erstattet av følgende tre kategorier i IFRS 9; virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat (OCI) og amortisert kost. Måling av den finansielle eiendelen bestemmes ved førstegangsinnregning av eiendelen. Forretningsmodellen for å holde de finansielle instrumentene vil være avgjørende for valg av kategori. Prinsippene for finansielle forpliktelser er i hovedsak like, med noen unntak. Dette vedrører blant annet verdiendringer fra egen kredittrisiko, hvor forpliktelsen måles ved bruk av virkelig verdi-opsjon og føres over utvidet resultat.

Finansielle instrumenter som holdes for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost.

Finansielle eiendeler som både holdes for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for videresalg skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat (OCI).

Instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betalinger av renter og hovedstol eller der formålet med eie av instrumentet ikke er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Derivater som benyttes i forbindelse med sikringsbøkføring måles etter prinsippene for sikringsbøkføring. Se eget avsnitt.

Ved overgang til ny standard 1. januar 2018 ser vi følgende endringer i balansepostene:

MORBANK					
Mill. kroner	IAS 39		IFRS 9		
		Balansert verdi		Balansert verdi	Endring
Finansielle eiendeler	Målingskategori		Målingskategori		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost	152 957	Amortisert kost	152 957	0
Netto utlån til kunder	Amortisert kost	30 967 963	Amortisert kost	30 963 735	-4 228
Obligasjoner og sertifikater	Virkelig verdi	808 817	Virkelig verdi	808 817	0
Finansielle derivater	Virkelig verdi	368 812	Virkelig verdi	368 812	0
		Balansert verdi		Balansert verdi	
Finansiell gjeld	Målingskategori		Målingskategori		
Gjeld til kredittinstitusjoner	Amortisert kost	3 360 846	Amortisert kost	3 360 846	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Amortisert kost	26 504 804	Amortisert kost	26 504 804	0
Finansielle derivater	Virkelig verdi	22 975	Virkelig verdi	22 975	0

Alle endringer skyldes ny modell for måling.

Amortisert kost

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktmessige kontantstrømmer skal føres til amortisert kost. I selskapet er alle innlån og utlån med flytende rente klassifisert til amortisert kost.

Virkelig verdi over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, men derivater utpekt som sikringsinstrumenter skal bokføres i samsvar med prinsippene for sikringsbokføring.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har også valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Sikringsbokføring

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved å knytte sikringseffektiviteten tettere sammen med risikostyringsaktiviteter, og gir dermed større mulighet for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80-125 prosent er fjernet og er erstattet av mer kvalitative krav. Det må blant annet være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittrisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet. I henhold til IFRS 9 er en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest tilstrekkelig, mens sikringseffektivitet i henhold til IAS 39 må

betraktes både retrospektivt og prospektivt. Ineffektivitet i sikringen, definert som forskjellen mellom verdireguleringen av sikringsinstrumenter og verdjustering av sikringsobjektet, innregnes i resultatregnskapet etter hvert som det oppstår. Unntaket er den delen av verdireguleringen som skyldes en endring i basisspread knyttet til sikringsinstrumentene.

For rente- og valutaswapper som opprettes fra og med 1.1.2018 vil verdiendringer som skyldes endringer i spreader, bli regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt. Rente- og valutaswapper opprettet frem til 1.1.2018 vil bokføres til virkelig verdi over resultat til disse forfaller.

Nedskrivning og beregning av forventet tap 1. januar 2018

Tapsnedskrivninger har i henhold til IAS 39 vært basert på objektive bevis for verdifall, en påløpt tapsmodell. Tapsnedskrivninger i henhold til IFRS 9 vil fra 1.1.2018 bli foretatt basert på en forventet tapsmodell. Modellen for nedskrivninger etter IFRS 9 er beskrevet under. Beregning av forventede tap for Sparebanken Sør Boligkreditt AS pr 1.1.2018 medfører en økning i totale tapsnedskrivninger på 4,2 mill. kroner. Implementeringen av IFRS 9 vil ha liten effekt på ansvarlig kapital, og selskapet har ikke behov for å benytte seg av overgangsregelen for beregning av kapitaldekning.

Endringer i egenkapital

MILLIONER KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	SUM
Balanse 31.12.2017	525 000	500 000	1 351 730	2 376 730
Endringer som følge av IFRS 9			-4 228	-4 228
Skatteffekt som følge av IFRS 9			1 057	1 057
Balanse 01.01.2018	525 000	500 000	1 348 559	2 373 559

Modell for nedskrivning

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Den nye standarden innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste tolv månedene. Modellen beregner forventet tap for alle kunder på kontonivå. Modellen inkluderer ubenyttede rammer på kreditter. For utlån hvor kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid. Dette stiller høye krav til modeller for å beregne forventet tap.

Selskapet har gjennom 2017 arbeidet med modellutvikling for å kunne møte de nye kravene.

Modellen inneholder data for makroforhold, og ved endring i konjunktur eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende før modellen kan kjøres. Modellen skal beregne forventet tap for alle kunder, på kontonivå. Alle kontoengasjementer legges inn i en av de tre "trinnene" i modellen basert på deres risikoendring siden innvilgelse (endring i kredittrisiko). For beskrivelse av de enkelte "trinnene" vises det til påfølgende forklaringer. Alle engasjementer plasseres ved innregningstidspunktet i trinn 1, og flyttes på et senere tidspunkt til trinn 2 eller 3 i de tilfellene der det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko. For engasjementer der det er foretatt individuelle nedskrivninger er disse tatt ut fra beregningsgrunlaget til de modellbaserte tapsnedskrivningene, og de individuelle nedskrivningene tillegges nedskrivninger i trinn 3.

Trinn 1

Dette er i de fleste tilfeller utgangspunktet for alle finansielle eiendeler som er omfattet av den generelle tapsmodellen. Finansielle instrumenter som har tilsvarende kredittrisiko som ved førstegangsinnregning og som ikke er klassifisert under trinn 2 og 3 omfattes av dette trinnet. Det beregnede forventede tapet som avsettes i regnskapet tilsvarer forventet tap de neste 12 månedene.

Trinn 2

I trinn 2 plasseres finansielle eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning. Om et kontoengasjement er vesentlig forverret eller ikke, defineres som en funksjon av sannsynlighet for mislighold (PD) på beregningstidspunktet og sannsynlighet for mislighold på innvilgningstidspunktet. Forventet tap for eiendeler i trinn 2 beregnes over restløpetiden for eiendelen.

Modellen har følgende tilleggsindikatorer og overstyringsregler for kundeengasjement (utlån til kunder):

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger et 30 dagers mislighold/overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første krone, men eldre enn 30 dager.
- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger større overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første dag, som er forholdsmessig større enn bevilgningen.
- Engasjement med endrede betalingsforpliktelser eller refinansiering (forbearance) blir automatisk flyttet til trinn 2.
- Engasjementene sjekkes også mot en intern «watch list» som skal fange opp engasjementsspesifikke fremadskuende risiko.

Trinn 3

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig endring i kredittrisiko siden førstegangsinnregning og der det foreligger objektive bevis på tap på rapporteringstidspunktet. Selskapet har definert dette som engasjement i mislighold eller engasjement der det er foretatt individuelle

nedskrivninger. Modellen beregner i dette trinnet et forventet tap over restløpetiden for eiendelen. Dersom det er foretatt individuelle nedskrivninger overstyrer dette den modellbaserte beregningen.

Modellen som benyttes i Sparebanken Sør Boligkreditt AS er lik den som benyttes i morselskapet Sparebanken Sør.

Estimat på tap vil bli beregnet på grunnlag av 12 måneders sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Datagrunnlaget inneholder historiske data om den observerte sannsynligheten for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). Dette vil danne grunnlag for å produsere estimater av fremtidige PD og LGD verdier. Selskapets PD-modell gir PD (sannsynlighet for mislighold), på kundenivå, ett år frem i tid. Selskapet har ikke en livstids-PD-modell. Ved beregning av forventet kredittap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn.

Vurdering av vesentlig forverring tar utgangspunkt i både en relativ økning i PD og den absolutte endringen. Nivået er satt slik at både den relative endringen er vesentlig og at nivået i seg selv ikke er uvesentlig sammenlignet med hva som regnes som lav risiko. I tillegg er det lagt opp til at hvis det er en stor absolutt endring skal det uansett regnes som vesentlig forverret.

Ved overgang til ny standard 1. januar 2018 ser vi følgende endringer i balansepostene:

Trinn	Engasjementbeløp	I %	Beregnet tap	I %
1	30 302 220	91,1 %	1 643	16,1 %
2	2 941 231	8,8 %	8 191	80,1 %
3	17 923	0,1 %	393	3,8 %
Totalt	33 261 373	100,0 %	10 228	100,0 %

NOTE 26 – HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

De har ikke oppstått hendelser av vesentlig betydning for regnskapet etter balansedagen.

For å oppnå tilstrekkelig egenkapital til å møte fremtidig forventet vekst, besluttet selskapets styre i desember 2017 å gjennomføre en kapitalforhøyelse på 600 mill. kroner i januar 2018. Aksjekapitalen vil da øke fra 525 mill. kroner til 1 125 mill. kroner.

Erklæring fra styret og daglig leder

Erklæring i henhold til Verdipapirhandellovens § 5-5

Styret og daglig leder i Sparebanken Sør Boligkreditt AS bekrefter at selskapets årsregnskap for 2017 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Videre bekreftes det at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer som selskapet står overfor.

Kristiansand, 26. februar 2018

Styret for Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Geir Bergskaug
Styreleder

Seunn Smith-Tønnessen
Styremedlem

Gunnar P. Thomassen
Styremedlem

Bjørn Friestad
Styremedlem

Marianne Lofthus
Daglig leder

Revisjonsberetning for 2017

Til generalforsamlingen i Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sparebanken Sør Boligkreditt AS' årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, egenkapitaloppstilling og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Selskapets virksomhet har i hovedsak vært uendret gjennom 2017. Det har ikke vært regulatoriske endringer, transaksjoner eller hendelser som er av vesentlig betydning for årsregnskapet for 2017. Fokuserområdene i revisjonen har derfor vært de samme i 2017 som året før.

Sentrale forhold ved revisjonen

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Utlån til kunder og regler for sikkerhetsmasse

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har utlån til privatpersoner med pant i fast eiendom hvor det stilles særskilte krav til høy sikkerhetsdekning og har utstedt obligasjoner med fortrinnsrett. Det er etablert rutiner for å sikre at selskapet

Selskapet har i henhold til gjeldende regelverk engasjert oss som uavhengig gransker for kvartalsvis å kontrollere at utlånsmassen oppfyller kravene for foretak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett. Våre kontrollhandlinger omfattet blant annet en vurdering og testing av selskapets systemer og kontroller, samt

Revisjonsberetning for 2017

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør Boligkreditt AS

overholder de kravene som stilles til sikkerhetsmassen når det er utstedt obligasjoner med fortrinnsrett. Prosessen omfatter formelle kontroller og arbeidsdeling, som skal sørge for at kontrollene er gjennomført før salg av lån fra morbanken til selskapet. Fordi overholdelse av kravene som stilles til selskapet er av grunnleggende betydning for selskapets drift har vi rettet fokus mot dette temaet.

Se note 6 til årsregnskapet for informasjon om sikkerhetsmassen.

granskning av dokumentasjon som viser sikkerhetsmassens sammensetning og verdi. Videre har vi foretatt stikkprøvebasert kontroll av at enkeltlån som i løpet av året er solgt fra morbanken til selskapet oppfyller kravene. Våre kontroller underbygger at selskapet har oppfylt kravene for foretak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett.

IT-systemer som støtter finansiell rapportering

Vi har fokusert på dette området fordi selskapets finansielle rapporteringssystem og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Eventuelle svakheter i automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller kan medføre problemer knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

Selskapet benytter ekstern serviceorganisasjon for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos serviceorganisasjonen er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og teste kontroller som skal sikre integriteten av IT-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi forsikret oss om revisorens kompetanse og objektivitet og vi gjennomgikk tilsendte rapporter og vurdert mulige avvik og tiltak. Vi har også gjennomført testing av tilgangskontroller til selskapets IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og kontroller viste at vi i vår revisjon kan bygge på de av selskapets IT-systemer som støtter finansiell rapportering.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Revisjonsberetning for 2017

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen.

Revisjonsberetning for 2017

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand, 26. februar 2018
PricewaterhouseCoopers AS

Reidar Henriksen
Statsautorisert revisor

